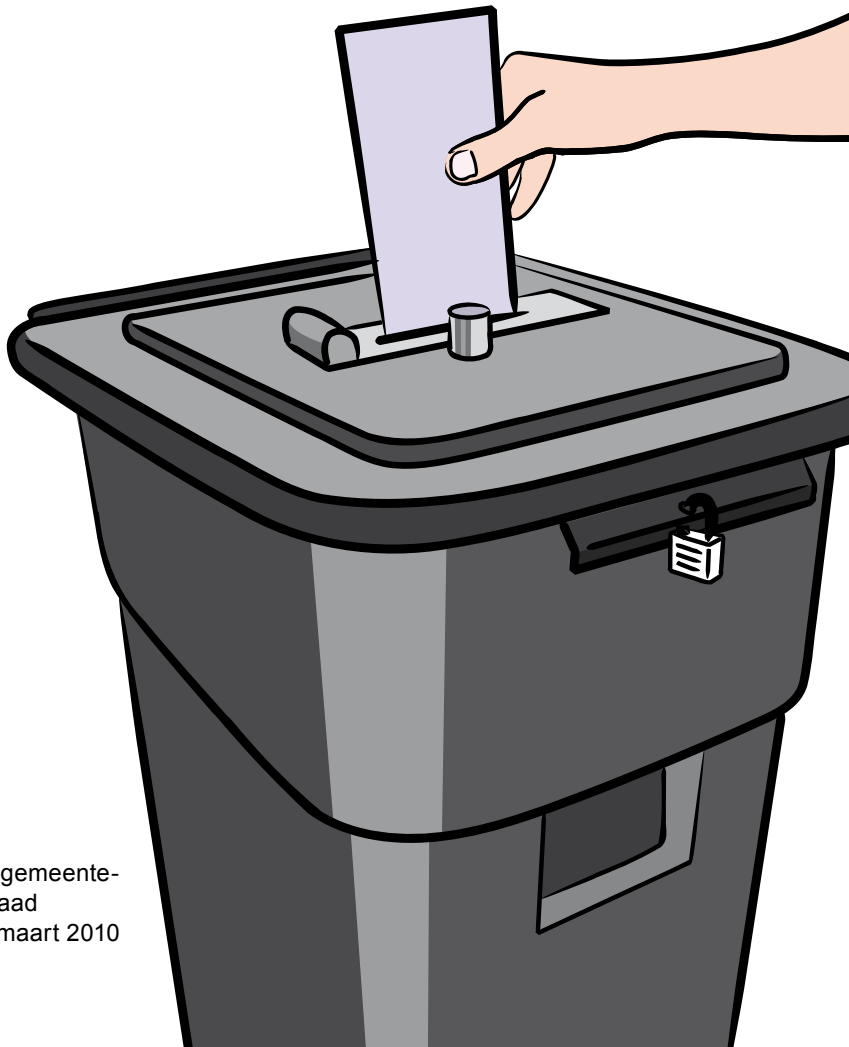

Handleiding voor stembureauleden Gemeente Rotterdam

Verkiezingen gemeenteraad en deelraad
Woensdag 3 maart 2010

Telefoonlijst

Vragen van kiezers: (010) 417 27 96

Vragen met betrekking tot stembureaupersoneel: (010) 417 27 49
of (010) 417 25 40
of (010) 417 25 45

Overige vragen / meldingen: (010) 417 37 45
of (010) 417 37 21

Inhoud

Inleiding	5
1 Belangrijke aandachtspunten	7
2 Stembureau en leden	9
2.1 Samenstelling stembureau	9
2.2 Aanwezigheid stembureauleden	9
2.3 Bijzondere Taken	10
2.4 Stemmen door stembureauleden en portier	10
2.5 Financiële vergoeding	11
3 Inrichting stembureau	13
3.1 Controle door stembureauleden	13
3.2 Inrichting door stembureauleden	13
3.3 Geen reclame	14
3.4 Geen beïnvloeding	14
3.5 Niet roken	14
3.6 Opruimen	14
4 Stemmaterialen	17
4.1 Blauwe en groene stembussen	17
4.2 Inhoud groene stembus	17
5 Het stemmen	21
5.1 Duur stemming	21
5.2 Openbaarheid	21
5.3 Stemgerechtigde kiezer	21
5.4 Stemmen per volmacht	25
5.5 De stemming is geheim	25
5.6 Kiezers met een beperking	25
5.7 Uitreiken nieuw stembiljet bij vergissing	25
5.8 Stemmen	26
5.9 Kiezer weigert te stemmen	26
5.10 Handhaven orde	26
5.11 Einde stemming	27
6 Telling en afronding	29
6.1 Volgorde werkzaamheden	29
6.2 Processen-verbaal	30
6.3 Inpakken materiaal	30
6.4 Wegbrengen stemtas naar inleverpunt	31
6.5 Inpakken stembussen	32
Bijlage	35
Model proces-verbaal	35

Inleiding

De gemeente Rotterdam organiseert gecombineerde verkiezingen op woensdag 3 maart 2010. Het gaat hier om verkiezingen voor de gemeente Rotterdam (gemeenteraad) en de deelgemeenten (deelraad).

Uw inzet als stembureaulid is heel belangrijk om de verkiezingen goed te laten verlopen. Een verantwoordelijke taak. In deze handleiding staan de belangrijkste richtlijnen en afspraken voor de verkiezingen en voor uw werkzaamheden. Leest u alles goed; dat voorkomt twijfel en discussies ter plekke.

Ik wens u een goede, probleemloze en plezierige verkiezingsdag.
Dank voor uw inspanning!

Yvonne van Stiphout
Algemeen Directeur Publiekszaken Rotterdam

1. Belangrijke aandachtspunten

Elke kiezer ontvangt van de gemeente één stempas voor twee verkiezingen. Daarmee kan hij in een stembureau een stembiljet ontvangen voor de gemeenteraad én een stembiljet voor de deelraad. De stemmen moeten tegelijkertijd worden uitgebracht. Op de stempas staat het adres van een stembureau in de buurt.

De kiezer is niet gebonden aan het stembureau dat op de stempas staat. Hij kan voor de gemeenteraad stemmen in een willekeurig stemlokaal in de gemeente Rotterdam. Stemt hij echter in een stembureau in de deelgemeente waar hij niet woont, dan komt zijn stem voor de deelraad te vervallen. Wijs de kiezer erop dat hij op het punt staat te stemmen in een stemlokaal waar hij geen stem kan uitbrengen voor de deelraad. Is de stempas nog niet ingenomen en nog niet onbruikbaar gestempeld, dan kan de kiezer alsnog naar een stembureau gaan in zijn deelgemeente.

De kiezer moet zijn stempas en een geldig identiteitsbewijs overhandigen. Toegestaan zijn een paspoort of een rijbewijs afgegeven door de Nederlandse staat of een lidstaat van de Europese Unie, een Nederlandse identiteitskaart of een vreemdelingendocument.

Een gemachtigde kan de stem voor de deelraad van de volmachtgever alleen uitbrengen als de gemachtigde en de volmachtgever in dezelfde deelgemeente wonen en de gemachtigde stemt in een stembureau in die deelgemeente. De gemachtigde moet van de volmachtgever behalve het volmachtbewijs ook een (kopie van een) geldig identiteitsbewijs overhandigen.

Uw stembureau heeft een Register van Ingetrokken Stempassen (RIS). U controleert of het nummer van de stempas in het register staat. Is dit het geval, dan mag de kiezer niet stemmen. Het Register van Ingetrokken Stempassen wordt in het proces-verbaal ook wel het uittreksel van ongeldige stempassen genoemd.

Controleer of de stempas voldoet aan de echtheidskenmerken. De echtheidskenmerken staan afgebeeld op een model dat in uw stemtas zit.

De kiezer moet in het geheim zijn stem uitbrengen in het stemhokje. Alleen als de kiezer daar lichamelijk niet toe in staat is, mag hij geholpen worden.

2 Stembureau en leden

2.1 Samenstelling stembureau

Standaard

Een standaard stembureau bestaat uit vier stembureauleden, waaronder een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter. Tijdens de openingstijd van het stembureau (van 7.30 tot 21.00 uur) moeten ten minste de voorzitter en twee leden in het stembureau aanwezig zijn. De plaatsvervangend voorzitter treedt op als de voorzitter er niet is.

Groot

Een groot stembureau is ontstaan door de samenvoeging van twee of meer standaard stembureaus. Op deze locatie komen naar verwachting meer kiezers. Een groot stembureau bestaat uit vijf leden om de toeloop van kiezers goed op te kunnen vangen. Tijdens de openingstijd van het stembureau moeten ten minste de voorzitter en drie leden aanwezig zijn. De plaatsvervangend voorzitter treedt op als de voorzitter er niet is. Het extra stembureau lid helpt in geval van drukte mee met het zoeken naar de volgnummers van de stempassen in het RIS.

2.2 Aanwezigheid stembureauleden

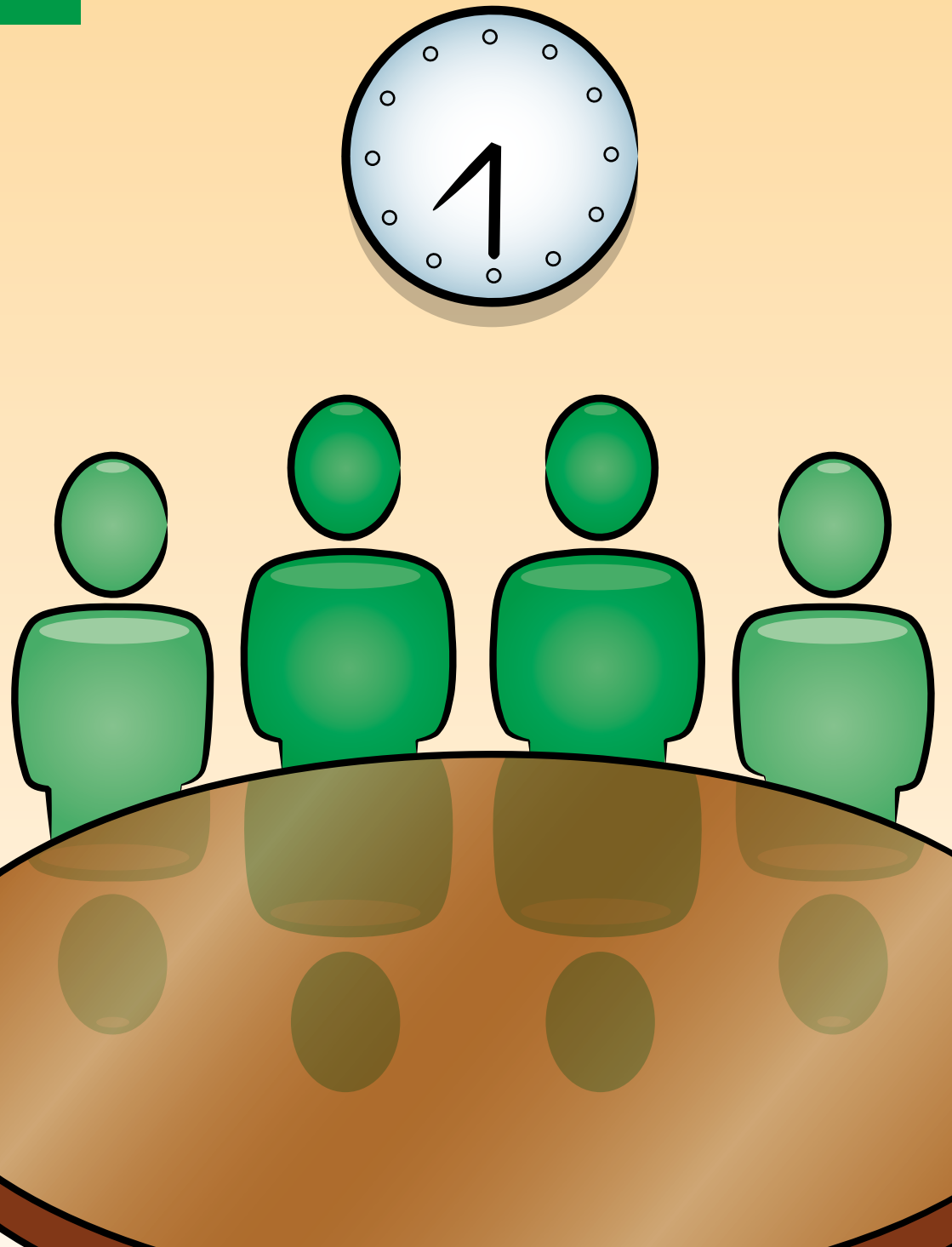
Alle stembureauleden zijn uiterlijk om 7.00 uur aanwezig in het stemlokaal. U blijft in ieder geval tot de start van de stemming soepel verloopt. Tussen 7.30 en 21.00 uur kunnen de leden zich enige uren laten vervangen. Regel deze pauzes vóór 7.30 uur in onderling overleg. Wij raden u aan vanaf 20.00 uur weer met alle leden aanwezig te zijn. Vanaf 20.00 uur kunt u de voorbereidingen treffen voor de afronding van de verkiezingsdag, waaronder de telling (zie hoofdstuk 6).

Incomplete bezetting

Is de bezetting incompleet, dan onderneemt de voorzitter of een van de stembureauleden actie om de bezetting zo snel mogelijk compleet te krijgen. Hiervoor belt u met de afdeling Verkiezingen. Het telefoonnummer staat in de kaft.

Wijziging samenstelling stembureau

De voorzitter noteert in het proces-verbaal de wisselingen in de samenstelling van het stembureau, met opgave van tijd. Ook de pauzes zet hij in het proces-verbaal. Duidelijk moet zijn welke leden aanwezig waren en wanneer.

2.3 Bijzondere taken

(Plaatsvervangend) voorzitter

De taken van de (plaatsvervangend) voorzitter worden in de handleiding benoemd. Twee taken vragen speciale aandacht:

- De voorzitter behoort kennis te hebben genomen van de inhoud van het proces-verbaal. Dit is nodig voor een vlotte afronding na 21.00 uur (zie hoofdstuk 6). Aangeraden wordt om gedurende de dag het originele proces-verbaal goed te bestuderen (in de bijlage staat een model).
- Als bij een beslissing van het stembureau de stemmen staken, beslist de voorzitter.

Portier

Elke stemlocatie heeft een portier. Hij heeft schriftelijk instructies gekregen over zijn werkzaamheden. De voornaamste zijn:

- De dienst van de portier begint om 4.00 uur.
- De voorzitter geeft de portier toestemming even te gaan eten.
- De portier bewaakt de stembussen zolang deze niet onder de verantwoordelijkheid van het stembureau vallen.
- De portier zorgt dat:
 - er niet meer dan twee kiezers voor de stemtafel staan te wachten; zo is goed te zien of de kiezer zijn stembiljet in de stembus steekt;
 - niet meer dan één kiezer zich in het stemhokje bevindt;
 - de kiezer het stemlokaal niet verlaat met een stembiljet;
 - onbevoegden niet in het gebouw gaan dwalen, ook niet na 21.00 uur.
- Aan het einde van de stembusdag helpt de portier bij het inpakken van het materiaal. Hij ruimt de tafels en stoelen op, klapt de stemhokjes in en belt met de dienst die de stembussen komt halen.
- De dienst van de portier eindigt zodra de stembussen zijn opgehaald en het lokaal is ontruimd.

2.4 Stemmen door stembureauleden en portier

Voor de stembureauleden en de portier gelden dezelfde regels als voor de overige kiezers. Bent u kiezer voor Rotterdam, dan kunt u uw stem voor de gemeenteraad uitbrengen in uw eigen stembureau. U kunt ook stemmen voor de deelraad als het stembureau waar u uw werkzaamheden verricht in de deelgemeente ligt waar u woont.

2.5 Financiële vergoeding

Voor uw werkzaamheden op het stembureau is een financiële vergoeding vastgesteld. Het bedrag wordt per giro of bank uitbetaald binnen acht weken na de verkiezingsdag. De vergoeding moet u vermelden op uw belastingaangifte.

3 Inrichting stembureau

De portier draagt de groene en de blauwe stembus aan u over en overhandigt daarbij ook het Register van Ingetrokken Stempassen (RIS). U controleert of de groene stembus gesloten is. Op beide stembussen moet het nummer van uw stembureau staan.

3.1 Controle door stembureauleden

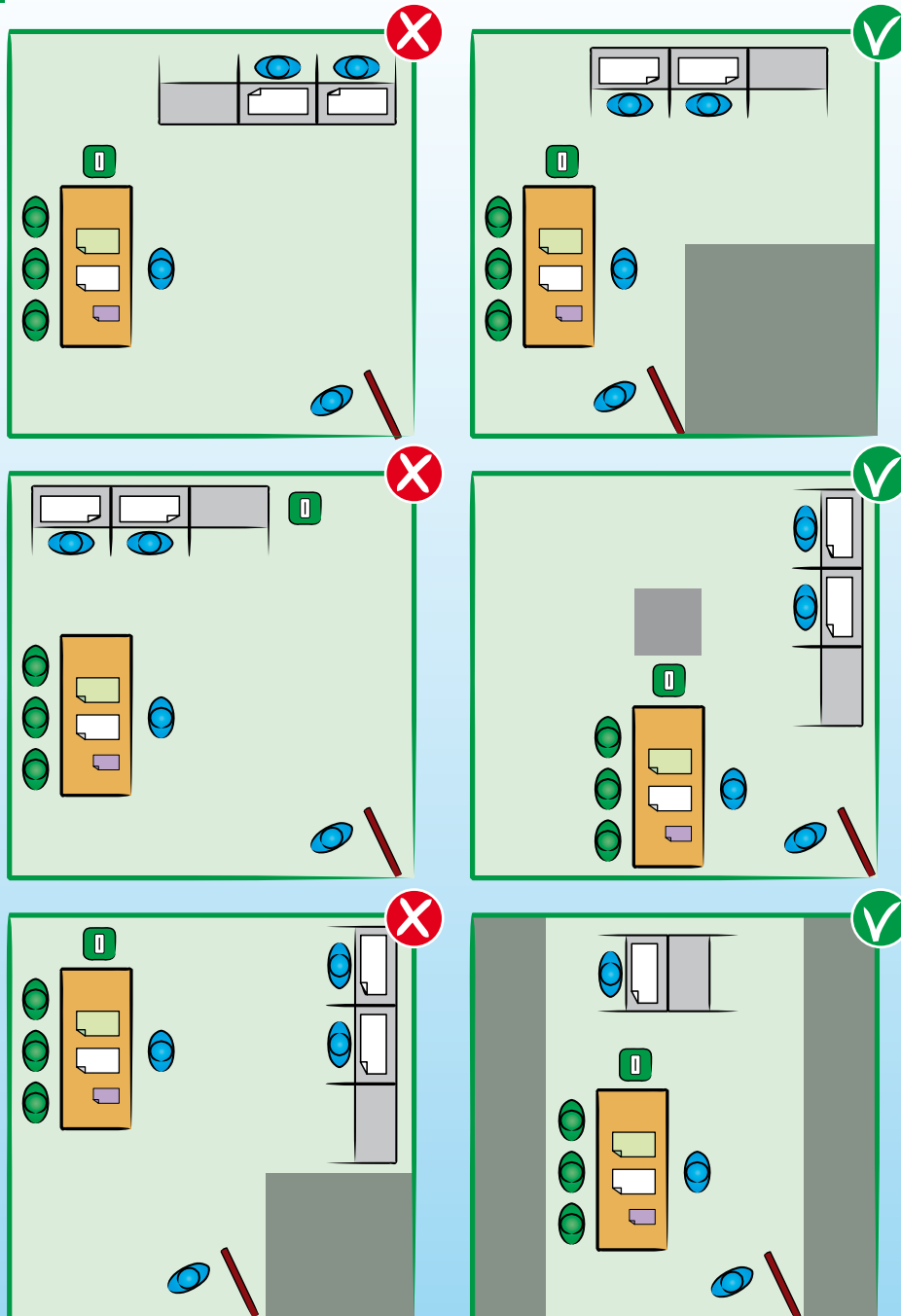
De portier heeft in de ochtend het stemlokaal ingericht. De stembureauleden controleren de inrichting bij aankomst om 7.00 uur. U let daarbij op de volgende punten:

- Een stembureau beschikt over een tafel, stoelen voor de stembureauleden en twee stembussen. De groene stembus is voor de stembiljetten voor de gemeenteraad. De blauwe stembus is voor de stembiljetten voor de deelraad.
- De tafel staat zo opgesteld, dat de handelingen van de stembureauleden voor de kiezers goed te zien zijn.
- De stembussen staan bij de tafel, binnen het bereik van een stembureaulid.
- Het stembureau heeft minimaal drie stemhokjes. De toegang is zichtbaar voor de stembureauleden en voor het publiek. Het invullen van een stembiljet is geheim. Niemand mag mee kunnen kijken.
- Een stemhokje heeft een schrijfblad dat u in hoogte kunt verstellen. Een rolstoeltoegankelijk stembureau zorgt dat ten minste één schrijfblad op het laagste niveau staat. Op de achterkant van de kandidatenlijst ziet u of uw stemlokaal rolstoeltoegankelijk moet zijn.
- Controleer of het gebouw of het stemlokaal voor iedereen (rolstoel)toegankelijk is (bijvoorbeeld geen afgesloten hekken en geen gesloten buitendeuren).
- Controleer de route die de kiezer moet volgen. Op de route staan bordjes met de tekst ingang of uitgang en 'handjes'.

3.2 Inrichting door stembureauleden

Na de bovenstaande controle, maakt u de inrichting van het stembureau af door de volgende handelingen:

- Hang bij de buitendeur het bordje met uw stembureaunummer.
- Hang in het stemlokaal de kandidatenlijst op een goed zichtbare plaats.
- Hang bij de ingang van het stemlokaal het bordje met de tekst: 'Houd uw stempas en identiteitsbewijs gereed'.
- Bevestig in de stemhokjes een rood potlood.
- Hang in elk stemhokje de 'Handleiding voor de kiezer'.

3.3 Geen reclame

In het stembureau mag geen reclamemateriaal worden verspreid. Voor geen enkel artikel of doel mag reclame worden gemaakt (dus ook geen partijbutons, partijposters of partijfolders). Leden van het stembureau mogen geen blijk geven van hun politieke gezindheid.

3.4 Geen beïnvloeding

In het stemlokaal mogen zich geen activiteiten voordoen die kiezers kunnen beïnvloeden in hun keuze.

3.5 Niet roken

In alle openbare ruimten is roken verboden. Dit geldt ook voor stemlokalen. Iedereen wordt met klem verzocht zich hieraan te houden.

3.6 Opruimen

Aan het einde van de dag brengt u de ruimte van het stembureau terug in de staat waarin u het aantrof. De portier helpt bij het inpakken van het materiaal en ruimt de tafels en stoelen op. Hij klapt de stemhokjes in en belt voor het transport.

4. Stemmateriaalen

Belangrijk: is het stembureaumateriaal niet compleet, neem dan direct contact op met de afdeling Verkiezingen. Kijk als eerste of u ten minste het nummer van het stembureau en de inhoud van de stemtas heeft. De stemming moet in ieder geval om 7.30 uur kunnen beginnen. Later starten kan ernstige gevolgen hebben.

4.1 Blauwe en groene stembussen

In het stemlokaal behoren twee stembussen te staan. De blauwe stembus is leeg en niet afgesloten. De groene stembus heeft inhoud en is daarom afgesloten met een cijferslot. Om het slot te openen, heeft u de combinatie nodig. Die zit in een verzegelde envelop aan de stembus. Bewaar de combinatie: u heeft hem later weer nodig.

4.2 Inhoud groene stembus

Maak de groene stembus leeg. De inhoud van de groene bus moet bestaan uit:

1. Stemtas met het stemmateriaal (zie paragraaf 4.2.1)
2. Blanco stembiljetten voor beide verkiezingen (zie paragraaf 4.2.2)
3. Een buszak. De buszak heeft u na 21.00 uur weer nodig (zie hoofdstuk 6.5).
4. Doosje met versnaperingen.

Maak nu de stembussen gereed voor de verkiezingsdag.

Sluiten groene stembus

Controleer met de stembureauleden of de groene stembus leeg is. Hierna opent u de sleuf in het deksel. Aan de binnenkant van het deksel knijpt u de zijkanalen van de sleuf samen. Die drukt u vervolgens naar buiten. De sleuf wordt aan de buitenkant van het deksel vastgezet met de aangebrachte vergrendeling. Daarna sluit u de stembus met het bijgeleverde slot. Het slot sluit u af door de cijfers op het slot te verdraaien.

Sluiten blauwe stembus

Controleer met de stembureauleden of de blauwe stembus leeg is. Sluit de stembus af zoals de groene stembus. In de stemtas zit een extra slot voor het sluiten van de blauwe stembus.

4.2.1 Inhoud stemtas

Controleer de inhoud van de stemtas. De benodigde inhoud staat ook op de kaart aan de buitenkant van de tas. Let op: op het materiaal in de tas moet het

juiste stembureaunummer staan. De stemtas bevat onder meer:

- het proces-verbaal voor de gemeenteraad;
- het proces-verbaal voor de deelraad;
- het bordje met het nummer van uw stembureau;
- een zakje met klein materiaal (waaronder rode potloden, stempel en stempekkussen);
- een map met verpakkings- en verzegelingsmateriaal;
- een envelop met informatie.

4.2.2 Blanco stembiljetten

De blanco stembiljetten zitten in een aantal verzegelde dozen. Op de stembiljetten voor de gemeenteraad zit een groene band. Op de stembiljetten voor de deelraad zit een gele band.

Let op: elk stembureau heeft slechts twee verschillende stembiljetten: het stembiljet voor de gemeenteraad én het stembiljet voor de deelraad van de deelgemeente waar het stembureau is.

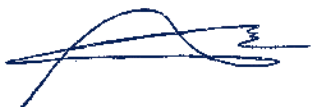
De blanco stembiljetten zijn gebundeld per honderd stuks. Aan de telling is grote zorg besteed. Toch kan het aantal afwijken. Tel daarom de bundel na voordat u hem aanbreekt. Aan het einde van de verkiezingsdag kunnen de niet aangebroken bundels op honderd worden gesteld.

Handtekeningen stembiljetten

Op de achterzijde van ieder stembiljet moet een handtekening staan. Dit controleert de voorzitter zodra een bundel is aangebroken. Heeft u een stembiljet zonder handtekening of is de handtekening afwijkend? Dan mag u het stembiljet niet uitreiken aan een kiezer. Maak dit stembiljet onbruikbaar door beide kanten de stempel 'onbruikbaar' te geven.

Handtekening stembiljet gemeenteraad

Op het stembiljet voor de gemeenteraad moet de handtekening staan van de voorzitter van het hoofdstembureau van Rotterdam, burgemeester A. Aboutaleb:

Handtekeningen stembiljetten deelraden

Op het stembiljet voor de deelgemeente moet één van de volgende veertien handtekeningen staan. Controleer of u de stembiljetten voor de juiste deelgemeente heeft ontvangen. Controleer ook of de juiste handtekening op het stembiljet staat.

Deelgemeente Rotterdam Centrum,
J. van Zuuren:

Deelgemeente Kralingen-Crooswijk,
G. Schuiling:

Deelgemeente Charlois,
D. Lockhorst:

Deelgemeente Noord,
H.O. Brammerloo:

Deelgemeente Delfshaven,
G. Conçalves:

Deelgemeente Overschie,
J. Markerink:

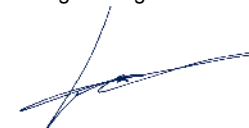
Deelgemeente Feijenoord,
D. Oudshoorn:

Deelgemeente Pernis,
C. van de Kemp:

Deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek,
E. Kuijper:

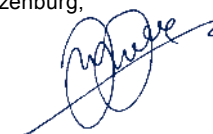
Deelgemeente Prins Alexander,
R. Krul:

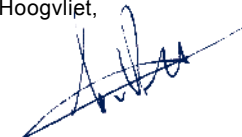
Deelgemeente Hoek van Holland,
P. Roomer:

Deelgemeente Rozenburg,
J.W.J. Wolf:

Deelgemeente Hoogvliet,
K. van Pelt:

Deelgemeente IJsselmonde,
M. Rook:

5. Het stemmen

Twee punten zijn belangrijk tijdens de hele zittingsduur:

1. Laat nooit het stembureaumateriaal onbeheerd achter.
2. Geef tijdens de uitoefening van uw functie geen blijk van uw politieke gezindheid.

Heeft u vragen of twijfelt u ergens over? Neem dan meteen contact op met de afdeling Verkiezingen. Het telefoonnummer staat in de kaft.

5.1 Duur stemming

De stemming duurt van 7.30 tot 21.00 uur. Het is van het grootste belang de stemming om precies 7.30 uur te starten.

5.2 Openbaarheid

Op de stemdag (ook na 21.00 uur) is het kiezers toegestaan in het stemlokaal te verblijven, voor zover de orde daardoor niet wordt verstoord en de voortgang van de stemming niet wordt belemmerd. Vooral na 21.00 uur kan er belangstelling zijn voor het tellen van de stembiljetten en het opmaken van de processen-verbaal. Volg de regels in de Kieswet. Dat kan veel ongemak voorkomen.

5.3 Stemgerechtigde kiezer

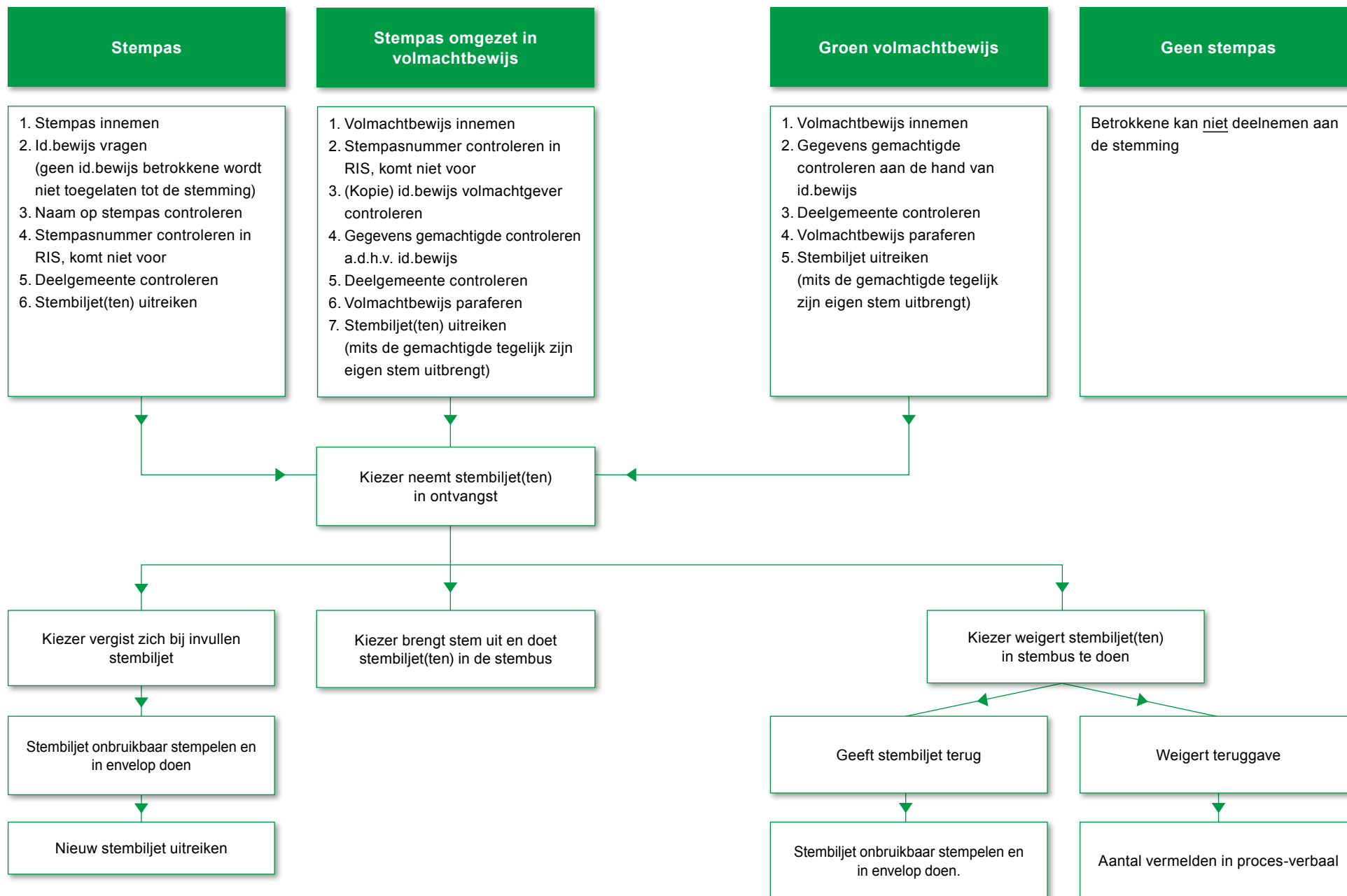
Een kiezer mag stemmen als hij:

1. een stempas heeft van Rotterdam;
2. een geldig identiteitsbewijs toont;
3. zijn stempas niet voorkomt in het RIS.

Controle stempas

Controleer of de stempas voldoet aan de echtheidskenmerken. De echtheidskenmerken staan afgebeeld op een model dat in uw stemtas zit.

In de deelgemeente waar de kiezer woont, kan hij twee stemmen uitbrengen: één voor de gemeenteraad en één voor de deelraad. Op de stempas staat voor welke deelraad de kiezer mag stemmen. Controleer of uw stembureau is gevestigd in deze deelgemeente.

Als de kiezer niet in zijn eigen deelgemeente stemt, krijgt hij geen stembiljet voor de deelraad. De stem voor de deelraad komt dan te vervallen. Dat brengt u onder de aandacht van de kiezer. Is de stempas nog niet ingenomen en nog niet onbruikbaar gestempeld, dan kan de kiezer alsnog naar een stembureau gaan in zijn stembedict.

Controle identiteitsbewijs

Controleer of het identiteitsbewijs officieel is erkend en raadpleeg bij twijfel het boekje toegestane documenten. Dit boekje met afbeeldingen van officieel erkende documenten vindt u in de stemtas. Toegestane identiteitsbewijzen zijn:

- Paspoort afgegeven door de Nederlandse staat of een lidstaat van de Europese Unie.
- Rijbewijs afgegeven door de Nederlandse staat of een lidstaat van de Europese Unie.
- Nederlandse identiteitskaart.
- Vreemdelingendocument.

Controleer ook of het identiteitsbewijs niet is verlopen. Het moet nog geldig zijn op de verkiezingsdag.

Vergelijk de stempas en het identiteitsbewijs met elkaar op:

- Naam.
- Geboortedatum.
- Geslacht.

Alternatief document

Een kiezer van wie het identiteitsbewijs kwijt of gestolen is, moet aan u een proces-verbaal van de politie kunnen tonen. Ook moet hij een document laten zien waarop zijn naam en foto staan (bijvoorbeeld het pasje van zijn werkgever). Op de stempas tekent het stembureau aan welk alternatief document is gebruikt.

Controle Register van Ingetrokken Stempassen (RIS)

Het volgnummer van de stempas controleert u in het RIS. Wanneer het nummer niet in het RIS staat, mag de kiezer stemmen. U neemt de stempas in en maakt hem ongeldig met de stempel 'onbruikbaar'. De kiezer die stemt in de deelgemeente waar hij woont, krijgt twee stembiljetten: één voor de gemeenteraad en één voor de deelraad. De kiezer die stemt in een andere deelgemeente dan waar hij woont, krijgt alleen een stembiljet voor de gemeenteraad.

Wanneer het nummer wel in het RIS staat, mag de kiezer met deze stempas niet stemmen. De reden kunt u lezen in het RIS. U neemt de stempas in en maakt hem ongeldig. Dat doet u door de gegevens van de kiezer met een pen door te halen. Houd de ongeldig gemaakte stempassen apart van de andere stempassen. U heeft ze nodig bij het invullen van het proces-verbaal na afloop van de stemming.

5.4 Stemmen per volmacht

Door de achterzijde van de stempas in te vullen, ontstaat een zogenaamde onderhandse volmacht. Ook voor het stemmen met een onderhandse volmacht geldt de identificatieplicht.

De volmachtgever moet aan de gemachtigde (een kopie van) zijn identiteitsbewijs geven. De gemachtigde toont (een kopie van) dit identiteitsbewijs aan het stembureau. Zonder dat kan hij de volmachtstem niet uitbrengen. Overhandigt een gemachtigde echter een groen volmachtbewijs, dan heeft hij geen (kopie van het) identiteitsbewijs van de volmachtgever nodig.

Een gemachtigde mag maximaal twee volmachtstemmen uitbrengen. De gemachtigde moet zijn eigen stem tegelijk uitbrengen met de volmachtstem(men). Let op: ook het stempasnummer van een onderhandse volmacht wordt in het RIS gecontroleerd.

Een kiezer die het volmachtbewijs op de achterzijde heeft ingevuld, mag de volmacht intrekken en alsnog zelf gaan stemmen.

Bewaar de volmachten apart van de andere stempassen.

5.5 De stemming is geheim

De kiezer gaat met de stembiljetten of het stembiljet naar een stemhokje waar niemand is. Alleen de kiezer mag in het stemhokje zijn. Het is niet toegestaan met meerdere personen in een stemhokje te zijn. Uitgezonderd is hulp aan kiezers die lichamelijk hulpbehoevend zijn.

5.6 Kiezers met een beperking

Is de kiezer lichamelijk niet in staat zelfstandig te stemmen, dan is het toegestaan hem bij te (laten) staan. Analfabeten of geestelijk onbekwame personen zijn lichamelijk niet beperkt. Aan hen mag geen hulp worden verleend. Een blind persoon moet als lichamelijk hulpbehoevend worden beschouwd: hulp is toegestaan. Bij het invullen van het stembiljet moet de kiezer in het stemhokje zijn.

5.7 Uitreiken nieuw stembiljet bij vergissing

Vergist een kiezer zich bij het invullen van het stembiljet? In dat geval krijgt de kiezer éénmaal een nieuw stembiljet. Het eerste stembiljet neemt u in. U maakt het onbruikbaar door op beide kanten de stempel 'onbruikbaar' te zetten.

5.8 Stemmen

Na het invullen van zijn stem vouwt de kiezer het stembiljet dicht en gaat naar de stembussen. Het stembiljet voor de gemeenteraad moet in de groene stembus. Het stembiljet voor de deelraad moet in de blauwe stembus. Het derde stembureau lid controleert of aan de buitenzijde de voorgeschreven handtekening van de voorzitter van het hoofdstembureau staat. Dat doet hij zonder zelf het biljet in de hand te nemen. Hij laat de kiezer het biljet in de stembus doen.

5.9 Kiezer weigert te stemmen

Weigert een kiezer het stembiljet in de stembus te steken? In dat geval neemt de voorzitter het stembiljet terug. Verlaat de kiezer het stemlokaal met het stembiljet, dan mag hij het stembiljet niet meer in de stembus komen doen. De voorzitter maakt een aantekening in het proces-verbaal.

5.10 Handhaven orde

De voorzitter is belast met de handhaving van de orde in het stemlokaal. De kiezers in het stemlokaal moeten zich gedragen naar zijn aanwijzingen. De voorzitter zorgt dat de stemming en de werkzaamheden volgens de voorschriften verlopen.

Schorsing

Wanneer er sprake is van wanorde en het stembureau van oordeel is dat de voortgang van de verkiezingen onmogelijk wordt gemaakt, kan de stemming geschorst worden. Hiervoor overlegt de voorzitter eerst met de afdeling Verkiezingen. Het telefoonnummer staat in de kaft. De burgemeester bepaalt vervolgens wanneer en waar de zitting wordt hervat.

Handelingen bij schorsing

- Sluit onmiddellijk de sleuf van de stembus (zie hoofdstuk 6.7).
- Verzegel de stembus door het plakken van zegels over de sluitnaad van het deksel.
- Een ambtenaar van de afdeling Verkiezingen komt de materialen brengen voor verpakking en verzegeling. U verpakt en verzegelt:
 - De ingeleverde stempassen.
 - Het Register voor Ingetrokken Stempassen (RIS).
 - De volmachtbewijzen.

Let op: bij deze werkzaamheden mogen kiezers aanwezig zijn.

5.11 Einde stemming

Om precies 21.00 uur kondigt de voorzitter het einde van de stemming aan. Alleen kiezers die op dat ogenblik in het stemlokaal zijn of bij de ingang van het stemlokaal staan, mogen nog stemmen. Daarna gaat de sleuf van de stembus dicht. De deur van het gebouw mag niet gesloten worden. Geïnteresseerden mogen de werkzaamheden van het stembureau volgen in de voor het publiek bestemde ruimte.

6 Telling en Afronding

Nu volgt een zeer belangrijk moment van de dag. U wordt dringend verzocht geen pauze meer te nemen. Prioriteit hebben de gegevens die nodig zijn voor het opmaken van de einduitslag. Deze moeten zo snel mogelijk beschikbaar zijn voor de afdeling Verkiezingen.

Houd publiek dat de werkzaamheden van het stembureau wil volgen op gepaste afstand van uw werkplek. Rond 20.45 uur melden zich bij uw stembureau extra tellers om te helpen bij het vaststellen van de uitslag. Zij volgen de aanwijzingen op van de voorzitter.

6.1 Volgorde werkzaamheden

U begint met de sneltelling van de gemeenteraadstemmen. Volg hiervoor de instructies uit de aparte folder. Deze zit bij het stemmateriaal. De voorzitter geeft de voorlopige uitslag telefonisch door aan het stadhuis. Het telefoonnummer staat op de telefoonkaart. Daarna begint u met de sneltelling van de deelraadstemmen. Na afronding van de sneltellingen verzorgt u de overige werkzaamheden.

Tip: op de achterzijde van de nummerkartons is een eenvoudig rastertje afgedrukt. Hiermee kunt u het aantal stemmen per kandidaat goed bijhouden.

Vaststelling uitkomsten

Voor de sneltelling zijn de stembiljetten per lijst gesorteerd. De ongeldige en blanco stembiljetten houdt u apart. Een blanco stembiljet is een stembiljet waarop niets is ingevuld.

Een stembiljet is ongeldig als:

- niet de kleur rood is gebruikt voor het invullen;
- niet overduidelijk is op welke kandidaat is gestemd;
- de kiezer bijvoegingen heeft geplaatst waardoor de kiezer te identificeren is.

Het stembureau beslist of een stembiljet geldig of ongeldig is. Als de stemmen staken, dan geeft de stem van de voorzitter de doorslag. Als alle stembiljetten per lijst zijn verwerkt, dan beoordeelt u opnieuw de ongeldig verklaarde stembiljetten. Stelt u vast dat een stembiljet ongeldig is, dan maakt de voorzitter dit bekend aan de aanwezige kiezers. Op wens van de kiezer moet u het betreffende stembiljet aan hem tonen.

Wanneer van iedere lijst het aantal stemmen per kandidaat én het totaal aantal stemmen per lijst is vastgesteld, maakt de voorzitter de cijfers bekend.

Bezwaren kiezers

De aanwezige kiezers mogen bezwaar maken tegen het ongeldig verklaren van een stembiljet. Ook mogen zij bezwaar maken tegen het vaststellen van het aantal stemmen per lijst of per kandidaat. U moet dit vermelden in het proces-verbaal. In het proces-verbaal heeft u ook ruimte voor een reactie van de stembureauleden. Andere bezwaren van kiezers vermeldt u op het formulier 'Opmerkingen'.

6.2 Processen-verbaal

De processen-verbaal worden ingevuld door de (plaatsvervangend) voorzitter. De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter hebben tijdens de verkiezingsdag het proces-verbaal bestudeerd (zie voor een model de bijlage). Het proces-verbaal bestaat uit:

- het proces-verbaal;
- toelichting op proces-verbaal;
- checklijst voor het stembureau;
- turflijsten.

Let op: vul alle onderdelen van het proces-verbaal in. De checklijst moet u afvinken. Zet ook de benodigde handtekeningen. Zonder dit is het proces-verbaal niet geldig!

6.3 Inpakken materiaal

In de stemtas zit een groene map met het benodigde verpakkings- en verzegelingmateriaal. Dit materiaal is genummerd. Ook staat er duidelijk op wat erin verpakt moet worden.

In het groene setje verpakt u stukken die specifiek betrekking hebben op de gemeenteraad. In het gele setje verpakt u stukken die specifiek betrekking hebben op de deelraad.

Bij de setjes zitten verklaringen. Daarop staat het nummer van de verpakking waarin u de verklaringen opbergt.

Algemene stukken

Alle stukken sluit u met een zegel, behalve nummer 4.

- 1 Envelop voor het RIS.
- 2 Papieren tas voor de ingeleverde stempassen en bijbehorende, getekende verklaring met de aantallen.

- 3 Envelop voor de ingeleverde volmachtbewijzen en bijbehorende, getekende verklaring met de aantallen parafen op de volmachtbewijzen.
- 4 Envelop voor de ingenomen stempassen waarmee niet gestemd is. Bijvoorbeeld omdat de nummers voorkwamen in het RIS of omdat de echtheidskenmerken niet overeenkwamen met het model.

Stukken gemeenteraad (groene setje)

Alle stukken sluit u met een zegel, behalve nummer 10.

- 5 Zwarte plastic zak voor de niet gebruikte stembiljetten.
- 6 Envelop voor de teruggegeven en onbruikbaar gemaakte stembiljetten.
- 7 Envelop voor de blanco stembiljetten.
- 8 Envelop voor de ongeldig verklaarde stembiljetten.
- 9 Witte plastic zak voor de geldige stembiljetten, lijstgewijs gerangschikt.
- 10 Groene envelop voor het proces-verbaal gemeenteraad: alle onderdelen van het proces-verbaal insluiten!

Stukken deelraad (gele setje)

Alle stukken sluit u met een zegel, behalve nummer 16.

- 11 Zwarte plastic zak voor de niet gebruikte stembiljetten.
- 12 Envelop voor de teruggegeven en onbruikbaar gemaakte stembiljetten.
- 13 Envelop voor de blanco stembiljetten.
- 14 Envelop voor de ongeldig verklaarde stembiljetten.
- 15 Witte plastic zak voor de geldige stembiljetten, lijstgewijs gerangschikt.
- 16 Gele envelop voor het proces-verbaal deelraad: alle onderdelen van het proces-verbaal insluiten!

6.4 Wegbrengen stemtas naar inleverpunt

Op de stemtas staat het adres van een inleverpunt. De voorzitter of de plaatsvervangend voorzitter levert de tas zo snel mogelijk af op dit inleverpunt. De processen-verbaal zijn nodig voor het opmaken van de definitieve einduitslag. Wanneer er nog op de cijfers van één stembureau moet worden gewacht, kan de einduitslag niet worden vastgesteld.

In de stemtas behoort te zitten:

- groene envelop met het proces-verbaal voor de gemeenteraad;
- gele envelop met het proces-verbaal voor de deelraad;
- het bordje van uw stembureau;
- zakje met klein materiaal (waaronder rode potloden, stempel en stempelkussen).

De processen-verbaal worden op het inleverpunt gecontroleerd. De ambtenaar stelt vast of de processen-verbaal correct en volledig zijn ingevuld. De ambtenaar beoordeelt ook of uw stembureau een bonus krijgt.

6.5 Inpakken stembussen

Let op: de voorzitter levert de enveloppen met de nummers 10 en 16 samen met de stemtas in op het inleverpunt.

- Hang in elke stembus een buszak (deze zat 's ochtends in de stembus).
De bovenrand van de zak sluit u om de rand van de stembus.
- In de groene stembus stopt u de items genummerd 1 tot en met 9.
- In de blauwe stembus stopt u de items genummerd 11 tot en met 15.
- De stembussen sluit u af met de cijfersloten.
- U verdraait de cijfers zodat het slot niet meer open kan.

Ophalen stembussen

Zijn de werkzaamheden van de stembureauleden afgerond, dan kunnen de stembureauleden de stemlocatie verlaten. De portier belt met de coördinator vervoer. Hij heeft hiervoor een apart telefoonnummer gekregen. Hij blijft in het stemlokaal totdat de stembussen zijn opgehaald.

Bijlage

Model proces-verbaal

7 Controle

Stap 1

Komt het totaal van vraag 5.8 en vraag 6.4 overeen?

- Ja, ga door met Stap 2
 Nee, controleer de optellingen en voer controle **opnieuw** uit of hertel de stemmen.

Stap 2

Vul de Controlehulp hieronder in

Aantal overnemen van 4.3 (totaal aantal kiezers dat aan stemming heeft deelgenomen)

Aantal overnemen van 5.5 (teruggegeven stembiljetten)

Aantal overnemen van 5.6 (meegenomen stembiljetten)

+

Tel op

→

-

Trek af

Uitkomst is gelijk aan 5.8 / 6.4

Klopt de uitkomst van Stap 2?

- Ja, ga door met volgende vraag.
 Nee. Als ook na controle en hertelling de **totalen niet** overeenkomen meldt u dit bij Onregelmatigheden bij 9.

8 Bezwaren en opmerkingen

Hebben de aanwezige kiezers bezwaar ingebracht?

- Nee, geen bezwaar ingebracht.
Ga door naar 9.

Lees Toelichting 8

- Ja, wel bezwaren ingebracht, namelijk:

Heeft u meer ruimte nodig? Gebruik dan de achterzijde van het proces-verbaal.

Heeft het stembureau opmerkingen over de ingebrachte bezwaren?

- Nee, geen opmerkingen over ingebrachte bezwaren. *Ga door naar 9.*
 Ja, namelijk:

Heeft u meer ruimte nodig? Gebruik dan de achterzijde van het proces-verbaal.

9 Onregelmatigheden

Is er iets gebeurd dat van invloed kan zijn op het resultaat van de stemming?

- Nee, er is niets voorgevallen dat van invloed kan zijn op het resultaat van de stemming.
Ga door naar 10.

Lees Toelichting 9

- Ja, geef toelichting:

Heeft u meer ruimte nodig? Gebruik dan de achterzijde van het proces-verbaal.

10 Mobiel stembureau

Heeft de stemming plaatsgevonden in een mobiel stembureau?

- Nee, *ga door naar 11.*
 Ja, vul openingstijden in.

Openings- en sluitingstijden van het mobiel stembureau

Locatie	Van	Tot
---------	-----	-----

Heeft u meer ruimte nodig? Gebruik dan de achterzijde van het proces-verbaal.

Ga door naar 12

11 Openingstijden

De stemming is om 7:30 uur begonnen en heeft tot 21:00 uur geduurd.

- Ja, *ga door naar 12.*
 Nee, vul reden en tijden in.

Reden afwijkende openingstijd	Van	Tot
-------------------------------	-----	-----

Heeft u meer ruimte nodig? Gebruik dan Toelichting hieronder.

12 Verklaring en ondertekening

Lees toelichting 12

Het stembureau verklaart dat het:

- zijn werkzaamheden heeft uitgevoerd volgens de Checklist;
- het proces-verbaal volledig en naar waarheid heeft opgemaakt.

Plaats _____ Datum _____

Naam en handtekening voorzitter _____

Naam en handtekening van bij de telling aanwezige leden _____

Toelichting

Toelichting bij het proces-verbaal van de zitting van een stembureau

De nummers voor de tekst verwijzen naar de paragraafnummers in het proces-verbaal.

Waarom een proces-verbaal?

Met dit proces-verbaal brengen de voorzitter en de leden van het stembureau verslag en verantwoording uit over:

- het verloop van de stemming;
- de stemopneming;
- de wijze waarop de werkzaamheden uit de Kieswet/Kiesbesluit zijn uitgevoerd.

Het is belangrijk dat elk proces-verbaal een waarheidsgetrouw verslag is van de stemming en de stemopneming.

Als zich zaken voordoen die van invloed (kunnen) zijn op het resultaat van de stemming, meldt u dat in het proces-verbaal bij 9. (Zie toelichting bij 9.)

Ook als kiezers bezwaar maken, meldt u dat in het proces-verbaal bij 8. (Zie toelichting bij 8.)

De verkiezingsuitslag wordt vastgesteld op basis van de processen-verbaal.

Het proces-verbaal als bewijsstuk

De processen-verbaal van alle stembureaus worden doorgestuurd aan het gekozen orgaan: de gemeenteraad. De commissie voor het onderzoek naar de geloofsberichten gebruikt de processen-verbaal om na te gaan of de verkiezing correct is verlopen. Deze commissie neemt eventueel het besluit over hertelling of herstemming. Ook kan de burgemeester op basis van het proces-verbaal besluiten om de documenten die zijn gebruikt bij de stemming over te dragen aan de officier van justitie voor strafrechtelijk onderzoek.

TIP

Vink elk punt in de Checklist af!

2 Aanwezigheid stembureauleden

Het stembureau bestaat uit minimaal de voorzitter en twee leden en uit maximaal zeven leden (met inbegrip van de voorzitter). Wanneer de voorzitter afwezig is, treedt het eerste lid als voorzitter op. Indien ook deze afwezig is, treedt het tweede lid als voorzitter op. Als het stembureau tijdelijk uit minder dan drie leden bestaat en er geen plaatsvervangende leden aanwezig zijn, wijst de voorzitter één van de aanwezige kiezers aan als plaatsvervangend lid.

Niet alle leden zijn altijd onafgebroken aanwezig

U vermeldt hier welke stembureauleden op welke tijdstippen aanwezig zijn. De gegevens over de aanwezigheid van stembureauleden zijn relevant als (achteraf) blijkt dat zich een incident heeft voorgedaan: op deze manier is duidelijk wat de samenstelling is geweest van het stembureau op dat moment. Als een stembureau lid slechts kort afwezig is, bijvoorbeeld om het toilet te bezoeken of om kort te pauzeren (roken) vermeldt u dit niet. De stembureauleden moeten hier een paraaf zetten.

3, 4, 5 Aantallen kiezers en stembiljetten

Vóórdat u de stembus opent noteert u:

Paragraaf 3 Aantal niet toegelaten kiezers

Paragraaf 4 Aantal kiezers dat zich heeft aangemeld en is toegelaten

Paragraaf 5 Aantal gebruikte stembiljetten

Lees de uitleg op de volgende bladzijde.

Schorsing

Let op! Als de zitting van het stembureau tijdelijk is geschorst, dan vat u de gegevens van de zittingen van het stembureau samen. U vermeldt dus niet de aantallen per zitting, maar u telt deze aantallen bij elkaar op.

3 Aantal niet toegelaten kiezers

Hoewel het aantal niet toegelaten kiezers geen invloed heeft op de telling, noteert u gedurende de dag toch in het proces-verbaal welke kiezers zich wel bij het stembureau hebben gemeld, maar die niet zijn toegelaten tot de stemming. Hiervoor maakt u gebruik van de turflijst. Deze gebruikt u als volgt:

Turflijst

###	###		
			Totaal = 11

In het voorbeeld hebben zich gedurende de dag 11 kiezers gemeld die voorkwamen in het uittreksel ongeldige stempassen, van wie de stempas niet echt was, of waarvan de gegevens op de stempas niet klopten met het identiteitsdocument.

Er zijn twee categorieën niet toegelaten kiezers.

- 3.1 U vermeldt bij paragraaf 3.1:
- Het aantal kiezers waarvan de stempas in het uittreksel van ongeldige stempassen is opgenomen.
 - Het aantal kiezers dat over een niet-echte stempas beschikt.
 - Het aantal kiezers van wie de gegevens op de stempas niet overeenstemmen met de gegevens op het getoonde identiteitsbewijs.

Van deze kiezers neemt u de stempas in. Zij kunnen hun stem dus niet meer uitbrengen (ook niet elders of op een later tijdstip).

- 3.2 U vermeldt bij paragraaf 3.2:
- Het aantal kiezers dat geen stempas heeft.
 - Het aantal kiezers dat geen geldig identiteitsbewijs heeft.

Deze kiezers stuurt u gewoon weg. *Van kiezers die hun identiteitsbewijs zijn vergeten, neemt u de stempas niet in. De kiezer kan terugkomen met een geldig identiteitsbewijs en de stempas om alsnog te stemmen.*

De gemeente wil de mogelijkheid hebben om onderzoek te doen waarom de stempassen ingenomen zijn. Daarom verpakt u aan het eind van de dag de ongeldige (ingenomen en onbruikbaar gemaakte) stempassen apart. De ingenomen stempassen kunnen later bijvoorbeeld aan de officier van justitie worden overgedragen voor onderzoek naar fraude.

4 Aantal kiezers dat zich heeft aangemeld en is toegelaten

U vermeldt bij paragraaf 4:

- 4.1 Het aantal kiezers met een stempas.
4.2 Het aantal groene en onderhandse volmachtbewijzen dat u heeft ontvangen.
4.3 Het totaal aantal kiezers dat aan de stemming heeft deelgenomen. Hiervoor telt u de aantallen van 4.1 tot en met 4.2 bij elkaar op.

5 Aantal gebruikte stembiljetten

U telt aan het begin van de dag het aantal stembiljetten dat in het stemlokaal aanwezig is en vult dit in bij beginvoorraad (5.1). Na sluiting van de stemming telt u de eindvoorraad (5.2). U weet vervolgens hoeveel stembiljetten u hebt uitgereikt (5.3). Dit aantal hoeft niet gelijk te zijn aan het aantal stembiljetten dat u in de stembus aantreft of het aantal kiezers dat aan de stemming heeft deelgenomen.

Om vast te stellen of de tellingen kloppen en hoeveel stembiljetten u in de stembus moet aantreffen, houdt u gedurende de hele dag bij hoeveel stembiljetten aan u zijn teruggegeven (en door u onbruikbaar gemaakt).

- Als een kiezer zich heeft vergist, vult u dat in bij paragraaf 5.4.
- Als een kiezer het stembiljet (blanco of ingevuld) niet in de stembus wil steken en aan u teruggeeft, vult u dat in bij paragraaf 5.5.
- Als de kiezer het stembiljet (blanco of ingevuld) niet in de stembus wil steken en meeneemt uit het stemlokaal, vult u dat in bij paragraaf 5.6.

Let op

Alle teruggegeven stembiljetten maakt u onbruikbaar. Ook blanco teruggegeven stembiljetten maakt u onbruikbaar. Dit is noodzakelijk om de tellingen kloppend te maken. Op die manier kunt u de berekening van het aantal kiezers dat heeft deelgenomen én het aantal stembiljetten dat is gebruikt kloppend maken. Zie controle onder 7.

Na het openen van de stembus

5.8 Aantal stembiljetten in de stembus

Na het openen van de stembus, telt u het aantal stembiljetten dat in de stembus zit. Dit aantal vult u bij paragraaf 5.8 in.

U controleert dit aantal door 5.7 van 5.3 af te trekken. De uitkomst van deze aftreksom moet gelijk zijn aan het aantal stembiljetten dat u in de stembus heeft aangetroffen. Komt de uitkomst niet overeen met het aantal stembiljetten, dan moet u de tellingen controleren of de stembiljetten opnieuw tellen.

6 Aantal uitgebrachte stemmen

U telt het aantal stemmen dat is uitgebracht op iedere kandidaat en het aantal stemmen dat is uitgebracht op iedere lijst.

Aantallen stemmen per kandidaat

U vult op de bijgevoegde turflijsten per lijst in hoeveel stemmen op de kandidaten zijn uitgebracht. Per lijst telt u het aantal stemmen op van alle kandidaten van die lijst. Turven is niet verplicht; u kunt ook direct het totaal aantal invullen in de laatste kolom.

Controle

De optelling, van elke lijst, moet gelijk zijn aan het aantal stemmen (stembiljetten) dat op die lijst is uitgebracht.

Aantallen stemmen per lijst

U vult op de verzamelstaat in hoeveel stemmen op elk van de lijsten is uitgebracht. U kunt daarbij gebruik maken van de turflijsten.

U vermeldt in het proces-verbaal bij paragraaf 6:

- 6.1 Het aantal ongeldige stemmen dat u in de stembus heeft aangetroffen.
- 6.2 Het aantal blanco stemmen dat u in de stembus heeft aangetroffen.
- 6.3 Het totaal aantal op de kandidaten uitgebrachte stemmen (alle lijsten opgeteld).

Bij 6.4 vermeldt u het totaal aantal uitgebrachte stemmen. Hiervoor telt u 6.1 tot en met 6.3 bij elkaar op. De uitkomst moet gelijk zijn aan het aantal stembiljetten dat u in de stembus heeft aangetroffen (zie 5.8).

7 Controle

Het aantal stembiljetten in de stembus (5.8) en het totaal aantal uitgebrachte stemmen (6.4) moet overeenstemmen: stap 1. Dit aantal stemt meestal overeen met het aantal kiezers dat aan de stemming heeft deelgenomen (vermeld onder 4.3). Echter als er kiezers zijn geweest die zich wel hebben aangemeld als kiezer (waarvan de stempas dus door u is ingenomen) maar die het stembiljet aan u teruggegeven hebben (of meegenomen) en geen nieuw hebben ontvangen (aantallen onder 5.5. en 5.6), wijkt het aantal stembiljetten in de stembus af van het aantal kiezers dat heeft deelgenomen. Door dit aantal af te trekken van het aantal kiezers dat heeft deelgenomen, stelt u vast of het aantal stembiljetten dat u in de stembus aantreft, klopt.

U controleert de uitkomsten met behulp van de controlehulp bij paragraaf 7 in het proces-verbaal.

Als de uitkomsten niet overeenstemmen, dan kan er bij het vaststellen van het aantal kiezers dat heeft deelgenomen een fout zijn gemaakt. Het kan ook zo zijn dat er bij het vaststellen van het aantal gebruikte stembiljetten of het aantal uitgebrachte stemmen een fout is gemaakt. Stel de aantallen opnieuw vast en voer de controle uit.

8 Bezwaren van kiezers

Kiezers kunnen gedurende de stemming en de telling mondeling bezwaar maken. Een kiezer kan bijvoorbeeld bezwaar maken tegen de bereikbaarheid van het stemlokaal. Kiezers kunnen ook bezwaar maken tegen de telling van het stembureau. Deze en andere bezwaren van kiezers vermeldt u bij paragraaf 8.

Als u opmerkingen heeft naar aanleiding van de bezwaren, dan vermeldt u deze opmerkingen bij paragraaf 8. U kunt bijvoorbeeld opmerken dat u de kiezer, die bezwaar heeft gemaakt tegen de bereikbaarheid van het stemlokaal, hebt doorverwezen naar de gemeente. Als een kiezer bezwaar heeft gemaakt tegen de telling, kunt u aangeven of u naar aanleiding van dit bezwaar een hertelling heeft uitgevoerd. Het is niet nodig om in alle gevallen waarin een kiezer een bezwaar maakt daarover opmerkingen te maken. Als een kiezer bijvoorbeeld even moet wachten en zijn ongeduld kenbaar maakt, vermeldt u dat niet in het proces-verbaal.

9 Onregelmatigheden

Als er iets gebeurt dat van invloed kan zijn op het resultaat van de stemming, dan vermeldt u dat bij paragraaf 9. U kunt denken aan situaties waarin kiezers hun stem niet kunnen uitbrengen, bijvoorbeeld als de stembiljetten op zijn en u kiezers weg moet sturen.

Ook als na controle en hertelling de aantallen die in het proces-verbaal moeten worden vermeld niet kloppen (zie controle bij paragraaf 7), dan vermeldt u dit bij 9.

10 Mobiel stembureau

Bij mobiele stembureaus, is er altijd sprake van afwijkende openingstijden. De zitting wordt gesloten op het moment dat u van een locatie (plaats) vertrekt. Bij aankomst op de volgende locatie wordt de zitting weer geopend. Bij paragraaf 10 vermeldt u van elke locatie de openingstijd en sluitingstijd.

11 Openingstijden

Openingstijden

De standaard openingstijden van het stemlokaal zijn in het proces-verbaal vermeld (7:30 uur tot 21:00 uur).

Afwijkende openingstijden

Als het stembureau later opent, bijvoorbeeld omdat u te laat was, vermeldt u dit in het proces-verbaal bij paragraaf 11.

Ook als de zitting tijdelijk is geschorst, vermeldt u dit hier en vult de afwijkende tijden in.

Stemlokalen kunnen vooraf vastgestelde afwijkende openingstijden hebben. Dit hangt meestal samen met de plaats waar gestemd wordt. U begint bijvoorbeeld later (eerder kan ook) dan 7:30 uur of sluit eerder dan 21:00 uur. U vermeldt altijd de werkelijke openingstijd en sluitingstijd in het proces-verbaal.

12 Ondertekening

Stembureauleden die bij de telling van de stemmen aanwezig zijn, moeten het proces-verbaal ondertekenen. Mensen die helpen bij het tellen ondertekenen het proces-verbaal niet.

Door uw ondertekening bevestigt u dat de gegevens zoals die door de voorzitter en de leden van het stembureau in het proces-verbaal zijn ingevuld correct zijn. U kunt achteraf door burgemeester en wethouders hierover worden bevestigd. Zij hebben u benoemd. Ook kan het zijn dat de gemeentelijke ombudsman naar aanleiding van een klacht van een kiezer contact met u opneemt.

Dit is een uitgave van:
Gemeente Rotterdam,
Publiekszaken

Eindredactie:
Tekstschrijvers.nl,
Rotterdam en Nijmegen

Datum:
Januari 2010

Oplage:
1.750 exemplaren